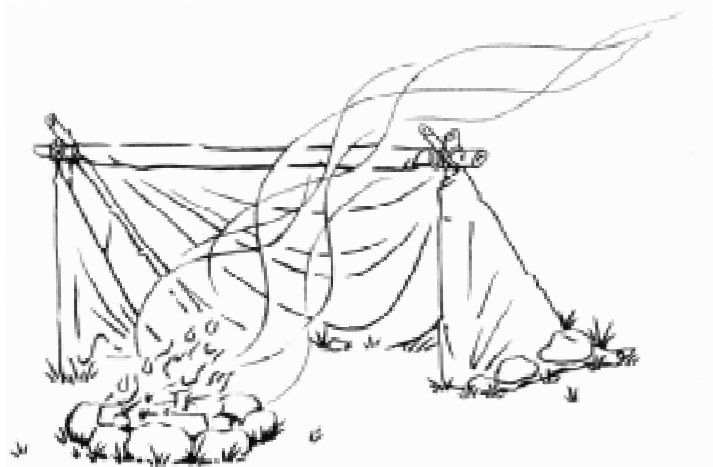

VILD MARKS VIPS

Handledning för dig som funderar på scouting

Elin Almqvist

Elin Almqvist har arbetat på fritidshem i 30 år. Tidigare har hon arbetat med barn och ungdomar både i missions- och pingstförsamlingar som anställd eller ideellt. Från den största församlingen; Filadelfia i Stockholm, till en av de minsta; Pingstkyrkan i Dorotea.

E-post: elin@stanley.nu

vips

E-post: hej@vips.cool
Hemsida: vips.cool

Copyright:© Elin Almqvist 1993 och 2019

Text & foto: Elin Almqvist, om inget annat anges

Illustration & redigering: Stanley Almqvist

Åt skogen med barngruppen!

Det bästa sättet att lära känna Gud är att leva och vara mitt i det han har skapat. Det är som Paulus skriver i brevet till romarna: *Det man kan veta om Gud kan de ju själva se; Gud har gjort det uppenbart för dem. Ty alltsedan världens skapelse har hans osynliga egenskaper, hans eviga makt och gudomlighet kunnat uppfattas i hans verk och varit synliga.*

Det är konstigt att vi i församlingen inte använder oss mer av naturen. Istället samlar vi barnen inne i en lokal som är byggd av människor för att lära dem vem Gud är. Men om man tar med dem ut i naturen som Gud själv har gjort kan de se hans egenskaper med egna ögon, höra och känna med hela kroppen.

Vi har en övertro på att prata, fast vi vet att det är upplevelserna som barn minns hela livet.

Naturens eller Guds under

Skolans undervisning om naturen gömmer skaparen för barnen. Men ute i skogen förstår de att naturen är ett enda stort under bara någon visar det.

Om man till exempel tittar på humlorna (det finns ca 30 olika arter bara i Sverige), ser hur de samlar pollen för att föda upp sina larver och samtidigt pollinerar olika blommor, förstår man att det måste vara någon som först har tänkt ut alltihop. Eller när man inser hur mycket det exakta avståndet till solen betyder för allt liv på jorden, förstår man att Gud inte bara har skapat jorden. Han måste ha gjort hela universum.

Att det är Gud som ordnat allt kan bara vi säga på ett trovärdigt sätt. I skolan skulle det låta som en saga.

Runt elden

En naturgrupp bör inte vara större än att den rymms runt elden.

Jag kan tänka mig att ha med fem, sex eller sju barn i en grupp. Men det beror helt på vilka barn som är med. En del barn är så stressade och oroliga att det bara går att vara fyra barn tillsammans med två vuxna. Andra grupper kanske kan fungera bra med tio barn och en vuxen, men det är nog mer ovanligt.

Dessutom är chanserna större att få uppleva tystnaden i naturen om man inte är så många. Att få höra olika fåglar sjunga eller träffa på rävar och rådjur. Men man får framför allt tid för var och en och att lyssna in de frågor som dyker upp.

Vinna kompisar för Jesus

I en naturgrupp vill jag helst ha med några barn som är kristna och som tar med sina kompisar. För även om jag är ensam vuxen är vi ändå flera kristna som kan hjälpas åt.

De kristna barnen är ofta bättre på att begräpa sina kompisars frågor. Och det är ju för att hjälpa dem att vinna sina kompisar som jag tar med mig gruppen ut i skogen. För att de ska kunna visa kompisarna den Gud som de tror på.

Ute i naturen kan kompisarna vänja sig vid att se skapelsen som ett budskap från Gud, om hans vilja, kärlek och överlägsenhet. Tillsammans kan man förvånas över hur den Gud är som kan ha gjort allt det här.

Det här sättet att vara med barn i naturen har sina rötter i VIPS-arbetet.

Trygg och hemma- stadd i alla väder

Låt inte naturgruppen bli ytterligare en aktivitet som barnarbetarna ställer upp på bara för att aktiviteterna ska fungera. Utgå från de ledare som verkligen gillar att vara ute. Se vilka barn de redan har en naturlig relation till och börja där.

Är man flera ledare som vill jobba med naturgrupper kan man hjälpa varandra, så är ledarutbildningen löst!

Paradiset eller mörka skogen

Skog och vild natur kan vara främmande och konstigt, framför allt för barn i storstäderna. Därför måste man hjälpa dem att trivas och känna sig hemma. Gud har gjort världen och vi hör hemma i den, tillsammans med allt levande.

Det bästa är om man kan återvända till samma ställe flera gånger, en plats som barnen lär känna och som blir ”deras” skog. Om ni frågar markägaren får ni säkert bygga en koja eller en eldstad.

Adam och Eva hade hela jorden för sig själva. Men de bodde ändå i *en* trädgård. Där var de så hemma att de hade personliga namn på träden.

Jag vill ha god tid på mig när jag är ute med barn i skogen. Kortare tid än två timmar är meningslöst. Då hinner vi göra upp eld och kanske grilla något. Så vill vi hinna något annat får vi låta bli att elda, eller se till att ha mer tid.

Bor man i en mindre stad kan man lika gärna samlas direkt ute i skogen. Utgår man från kyrkan frestas man lätt att stanna inne i

stugvärmen. Dessutom får man mer tid på sig ute om man träffas i skogen.

Du måste trivas utomhus

Börja med ledare som själva brukar vara ute i naturen på olika sätt. De känner säkert några barn som de kan testa idén med. I församlingen finns säkert också någon jägare, sportfiskare, fjällvandrare, seglare, fågelskådare, gammal fältbiolog eller scout som kan ta med sig några barn ut. De behöver inte ha varit barnarbetare i traditionell mening tidigare.

Det viktigaste är att ledarna i en naturgrupp har ett eget intresse av att vara ute i naturen, och är villiga att ta med sig barnen. De behöver inte kunna alla fåglar och blommor och sådant. Men de måste tycka att skogen är det bästa ställe som finns att vistas i. För det är bara om de själva trivs med det de gör som barnen lär sig trivas.

Sedan bör ju ledarna själva ha lärt sig något om Gud genom att vara ute i naturen. Annars har de inget att berätta för barnen. Det blir som vilken scoutgrupp som helst.

Ensam ledare fast ändå inte

För mig är det naturligt att bygga en naturgrupp omkring några kristna barn jag känner – eller vill lära känna. Det fina med det är att de har 30 klasskompisar var att ta med sig. (Helst inte alla på en gång.) De sköter informationen till kompisarna. De känner dem och vet hur de fungerar och hur de har det hemma. De är också med och planerar. Jag hjälper dem att komma ut i skogen och hjälper dem att uppleva nya sidor av Gud. De kan

Inga scoutkomplex! *Utegrill är helt okej. Det viktigaste är att man trivs tillsammans i skogen.*

sedan själva förklara så att kompisarna förstår. Och jag är framför allt vuxen – en trygghet för dem och deras föräldrar om någonting händer.

Givetvis kan man ha en naturgrupp med bara ickekristna barn. Men då är man alltid ensam om det andliga ansvaret och får klara sig själv.

Dela inte upp ansvaret för en grupp mellan olika ledare så att ni slipper vara med varje gång. Då är inte intresset helhjärtat och några djupa relationer till barnen kan inte byggas.

När man inte känner varandra blir man mer osäker. Det är inte roligt för barnen om vi passar på dem för mycket och tjarar om att vara försiktiga och påpekar vad som kan hända hela tiden. För dem ska det ju vara ett äventyr att vara ute!

Lär av varandra

Kolla upp vad var och en av ledarna och församlingens barn är bra på. Lär er sedan det ni behöver av varandra. Till exempel kan en älg-

jägare känna igen spår efter olika djurarter. Han vet hur man gör det bekvämt för sig i skogen och hur man klär sig för att trivas även när det regnar. Men har han inte tidigare varit ledare i en barngrupp behöver han kanske få lära sig mer om hur barn tänker och funderar, hur mycket de brukar orka av strapatser och att de lätt tappat humöret när de blir hungriga.

Andra behöver se hur man klär sig för att inte frysa, hur man gör upp eld och vad man bör tänka på när man eldar ute i skogen. Elden betyder så mycket för både trivsel och värme så det är lika bra att träna tills du är riktigt säker.

Fritidsfiskaren kan lära ut hur man metar och var de bästa fiskevattnen finns. Fjällvandrarerna vet hur man packar en ryggsäck på bästa sätt och vilka onödiga prylar man kan lämna hemma. Vill man plocka svamp är det nödvändigt att ta hjälp av en svampexpert.

Och kan man lite enkla grunder i första hjälpen också blir man tryggare som ledare i skogen.

365 upptäcktsfärder om året!

Om jag någon gång frågar barnen om de vill gå med på en promenad så brukar intresset inte vara stort. Men föreslår jag en upptäcktsfärd hänger de flesta med. Det hörs ju bara på ordet att något spännande väntar.

Egna upplevelser är alltid äventyr

Det är inget märkvärdigt. Ibland hittar vi en bäck mitt i skogen och följer den för att se om vi kan hitta källan. Ibland följer vi en stig för att se vart den leder. Alltid finns det något att upptäcka: döda träd, hackspettar, kantareller, smultron, ihåliga stubbar full av mossa, gamla fågelskelett, spillning efter stora djur. Allt är lika intressant. Kanske möter vi en hare eller skrämmer upp ett rådjur.

Man kan också vända försiktigt på en sten och se vilka småkryp som gömmer sig under den. Kom bara ihåg att lägga tillbaka stenen så att krypen kan leva vidare under sin sten.

Ju smalare stig vi följer, ju äventyrligare blir vandrigen. En halvtråkig promenad längs en väg kan bli riktigt spännande om vi lämnar vägen och går bredvid den istället, så långt ifrån att barnen inte ser den. Det räcker med att jag vet var vägen finns om vi är ute i okända marker.

Bäckar och vattendrag har alltid fascinerat barn, så räkna med att fastna där och att minst en plurrar och blir genomblöt, åtminstone om fötterna. Men om man tar med extra strumpor och plastpåsar att sätta utanpå strumporna så kan man ändå gå vidare i dyblöta skor.

Upptäcktsfärder kräver gott om tid. Det är inte roligt att behöva vända hemåt just när

Plums! Räkna med att fastna vid alla bäckar och pölar och att minst en plurrar och blir genomblöt, åtminstone om fötterna.

man har hittat något jätteintressant – bara för att passa en tid. Det bästa är förstås att ta en heldag i skogen med rygsäckarna fyllda av goda mackor.

Ibland tar vi med oss målargrejer ut i skogen. Färgpennor, kriter, vattenfärger och ritblock. Och ibland åker schackspelet ner i rygsäcken. Tänk att sitta mitt i skogen under en blommande hägg och spela schack!

Man behöver faktiskt inte ha några välplanerade aktiviteter. Låt barnen få tid att leka och göra sådant de har lust med. Ge dem tid att upptäcka naturen själva.

Äta myror?

En gång när jag var ute med våra fritidsbarn berättade jag om den gamle kinamissionären Zackrisson som lade grässtrån på myrstackar. När strået var fullt med myror, repade han av dem i munnen och tuggade i sig myrorna. ”Bästa medlet mot förkylning”, påstod han. Han hade visst lärt sig det av kineserna.

En stund efter min berättelse kom två av barnen tillbaka tuggande på varsin myra! De påstod att det smakade gott. Själv har jag inte vågat prova – ännu. Men jag har hållit handen över en myrstack och luktat på den efteråt. (Man kan krydda en smörgås på det sättet.) Det är också kul att försöka följa *en* myra för att se vad han gör med det han bär på.

Med kunskap försvinner ofta rädsla. Den som har studerat och lärt sig hur myrstackar fungerar är inte rädd för myror. Men snälla, gör inte ”skola” av din grupp! Det får barnen nog av ändå. Det vi kan ge (och som skolan sällan har tid med) är upplevelsen och känslan.

Idag finns det många barn som går omkring och tror att de är helt betydelselösa. Tänk om de fick komma ut och se hur Gud gjort minsta lilla myra. Då kanske de vågar tro att de själva också betyder något. I Guds värld behövs alla. Inget enda litet småkryp är onödigt.

Tid och rum

Men Gud har inte bara skapat myror. De flesta vet att livet på jorden är helt beroende av solen. Men alla vet inte hur viktigt det exakta avståndet mellan jorden och solen är. Lite närmare, eller lite längre ifrån solen och ingen skulle kunna leva här. Gud visste vad han gjorde:

Och Gud sade: ”Varde på himmelens fäste ljus som skiljer dagen från natten, och må de vara till tecken och till att utmärka särskilda tider, dagar och år, och må de vara på himmelens fäste till ljus som lyser över jorden.” Och det skedde så. Gud gjorde de två stora ljusen, det större till att råda över dagen och det mindre till att råda över natten, likaså stjärnorna. Och Gud satte dem på himmelens fäste till att lysa över jorden och till att råda över dagen och över natten och till att skilja ljuset från mörkret. Och Gud såg att det var gott.

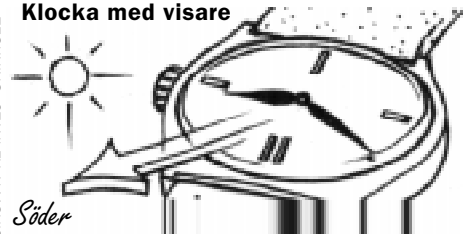
Första Moseboken 1:14-19

Har ni gått vilse?

Att gå lite lagom vilse är bara spännande. Höjdpunkten på en upptäcktsfärd kan vara att *nästan* inte hitta hem. (Men bara *nästan*.)

Vill ni veta åt vilket håll söder ligger? Om ni har en klocka med visare och om solen skinner så är det lätt att ta reda på.

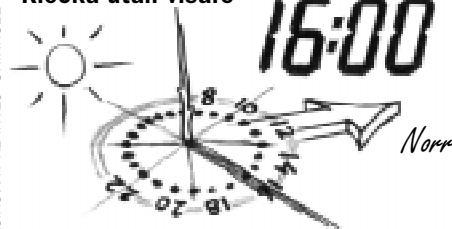
Klocka med visare

TECKNING: STANLEY ALMQUIST

Vänd klockan så du har timvisaren mot solen. Då har du söder mitt emellan timvisaren och tolvan. Om du sedan vänder dig mot söder får du norr rakt bakåt och öster åt vänster och väster åt höger.

Klocka utan visare

TECKNING: STANLEY ALMQUIST

Har klockan inga visare utan bara digitala siffror? Då kan ni göra ett solur. Vänta tills klockan är jämn timme. Sätt ner en pinne i marken och rita en cirkel runt om. Gör inte cirkeln större än att skuggan från pinnen når över den. Börja där skuggan faller på cirkeln och dela in cirkeln i fyra lika stora bitar. Dela sedan varje bit mitt itu och sedan varje del i tre. Har du gjort rätt blir det 24 bitar.

Nu har du markerat dygnets timmar i soluret. Utgå från pinnens skugga och räkna timmarna så att du hittar tolvan. Då har du hittat norr och kan lätt markera de andra väderstrecken också.

På sommaren, när vi har sommartid står solen i söder klockan ett i stället. Då får man använda ettan istället för tolvan både i klockan med visare och soluret för att hitta väderstrecken.

Regn och blåst är till för tuffingar. *Regnrocken står som en spinnaker i stormen. Dåligt väder? Nej, det är bara en dålig ursäkt för att slippa gå ut på äventyr.*

Plötsligt äter de svamp!

Vi tar alltid med några extra plastpåsar i fickorna när vi går ut i skogen. För tänk om vi skulle snubbla över några kantareller och inte ha något att plocka dem i, eller bli sugna på blåbärspaj eller lingonglass och inte kunna ta hem några bär.

Varför inte gå ut och plocka bär mitt i vintern?! På myrarna växer tranbär. Det är bär som vi sällan plockar. Men de är jättegoda och smakar bäst när det har varit fryskallt ute ett tag. De går till och med att plocka på våren när snön smälter. Rulla dem i lite äggvita och florsocker och ät dem med kolasås. Mums!

Rönnbär är också roliga att plocka. Man kan göra rönnbärstricka eller torka bären och göra Halsband av dem.

Svamp som barnen har plockat själva är det alltid spännande att smaka på, även för dem som "hatar" svamp.

Givetvis plockar vi bara svampar vi känner till. Och det är inte bara kantareller som är lätta att känna igen och goda att äta. Blod-riska till exempel. Den växer i barrskog, ofta i nylplanterad granskog. Den är jättegod och

kan inte förväxlas med någon giftig svamp. Fårtickor, Karljohanssvamp och fjällig bläcksvamp är också lätta att känna igen.

Men eventuella champinjoner lämnar vi i skogen. Dem förväxlar man lätt med dödligt giftiga svampar, så det är bara dumt att försöka lära barnen att känna igen dem. Dessutom innehåller champinjoner för mycket kadmium för att vara särskilt nyttiga.

Äventyrsväder

Man behöver inte stanna hemma för att det börjar regna. Fiskare och jägare tar på sig regnkläderna istället. Den roligaste utflykt jag gjort med barn var två timmar i hållande regn vid labyrintherna i Drottningholmsparken. När vi skulle äta matsäck kröp alla ihop under ett riktigt tätvuxet träd. Under det var marken nästan torr. Men runt om stod regnet som en vägg och vi hade det jättemysigt!

Inomhus gör man inga egna upplevelser av naturen. Att sitta inomhus och lära sig fåglar, knyta knopar eller öva hur man bygger upp en eld tycker jag är underligt. Det duger inte att vara ute varannan eller var tredje gång.

Lika naturligt känns det att sluta "för ter-

minen” när det blir sommar och naturens vittnesbörd blir starkare än någonsin! Din lilla naturgrupp kan inte binda sig vid söndags-skolans traditionella terminer.

På sommaren får ju både du och barnen mer tid att göra det ni vill tillsammans. Och många av deras ickekristna kompisar behöver oss mer än någonsin när skolan håller stängt.

Det fina med vintern

Men det finns ju inget ont i vinter och mörker heller, det är en del av Guds ordning. Den som älskar naturen sitter inte inne för att det fryser till. På vintern kan man göra mycket som inte alls går att göra på sommaren. Bli det en snöig vinter kan man åka skidor och pulka tillsammans. Man hittar lättare spår efter djuren när snön täcker marken. Och man

Skidor eller snöbollskrig? På vintern kan man göra mycket som inte alls går på sommaren.

ser andra fåglar i skogen då än på sommaren.

Eftersom det blir mörkt tidigare på kvällarna kan man gå ut och titta på stjärnorna, eller smyga omkring med hjälp av ficklampa. När det blir is på sjöarna kan man pimpelfiska, eller åka långfärdsskridskor.

På vintern är det lättare att hitta ställen att elda på eftersom brandrisken är mindre. Men ta alltid med några vedträn i ryggpåsen, för det är svårare att hitta något i skogen som brinner lätt.

En chokladkaka eller en påse russin hör till nödvändigheterna på vintern. Det är otroligt vilken skillnad en bit choklad kan göra hos en trött och frusen som längtar hem.

Ta alltid med något varmt att dricka i ryggpåsen. Och gärna någon extra tröja och vantar att låna ut till den som börjar frysa eller har blivit blöt. Glöm inte något varmt att sitta på, men kom ihåg att bästa sättet att slippa frysa är att röra på sig.

Trädkull

Ha en springlek i beredskap om flera börjar frysa. Till exempel trädkull:

- En är kullare och de andra väljer ut var sitt träd i närheten av varandra.
- Sedan ska de som står vid träden försöka byta träd med varandra så snabbt som möjligt. Den som vill byta träd signalerar i smyg till den andra.
- ”Kullaren” försöker upptäcka signalerna för att hinna fram och ta någon av dem som springer.
- När han lyckats med det byter han plats med den ”kullade”.

Synden förstör det roliga

Barn tar ju lätt på sig skuld för allt som händer runt om dem. Även om de personligen inte är skyldiga. Många av dem bär redan på känslor av skuld för att naturen håller på att förstöras. Vi kan hjälpa dem genom att ge skulden ett namn och tala om vem vi står i skuld till. Synd brukar annars vara ett svårt begrepp att förklara. Men om man börjar här i skapelsen kan man själv se vad det betyder:

Gud sa att vi skulle ta hand om jorden. Det har vi gjort, men inte på det sätt han ville. Vi

har betraktat den som vår egendom och delat Guds värld mellan oss som ett byte. Följden av dessa synder kan vi studera hur länge som helst.

Även om du och jag inte tar aktiv del i förstörelsen står vi ofta passiva bredvid och låter det ske. Och det är ju inte att ta hand om jorden eller "att bruka och bevara den" som var det uppdrag vi fick.

När det gäller ansvaret för naturen har vi som känner skaparen ett bättre utgångsläge. Församlingens uppgift är inte att lära ut allt om miljöförstöring, utan att hjälpa barnen att förstå relationen mellan Gud och människor. Viktigast av allt är att de upptäcker att de själva kan göra något åt både mänsklighetens gemensamma skuld och deras personliga skuld inför Gud.

Kryp in! Kojor blir man aldrig för stor för – eller för liten.

Skapelsen och skaparen!

Om man vill vårda naturen är det bäst att ägna sig åt något som finns nära barnen, så att det blir begripligt och de kan se resultatet. Till exempel att rädda utrotningshotade fåglar genom att lägga ut giftfri mat.

"Varje gång ett djur utrotas är det en förolämpning mot Gud som har skapat det", brukar Stanley Almquist* säga. Han har också skrivit att "den värld som från början kallades Lustgården är Guds vilja förverkligad. Resterna av den kan vi se omkring oss än idag. Folk i allmänhet kallar den för naturen.

Om människorna omvände sig från sin onda väg skulle jorden kunna räddas! Jag kan säga det efter att ha läst Bibeln. Alla andra kan säga det efter att ha läst naturen. "Det man kan veta om Gud kan de ju själva se; Gud har gjort det uppenbart för dem. Ty alltsedan världens skapelse har hans osynliga egenskaper, hans eviga makt och gudomlighet kunnat uppfattas i hans verk och varit synliga", skrev Paulus till romarna. Sanningen i hans ord är ännu tydligare idag. Naturens kamp på liv och död skakar hela mänskligheten!

Skuld känslorna mot jorden äter sig djupare för varje dag. Alla vet att det är vårt fel. Miljökämpar kan offra fritiden, karriären och sina liv för att bota sin skuld. Några går så långt att de talar om att befria världen från människor för att den ska överleva.

De söker kärleken till skapelsen. Men deras enda möjlighet att få kontakt med Skaparen, Jesus Kristus, stöter de bort.

Vi på vårt håll blundar för Guds kärlek till hela världen och talar bara om människans nyskapelse i Kristus Jesus och om världens undergång som om det var en andlig seger.

Och vi kommer aldrig att mötas så länge var och en på sitt håll upphöjer var sin del av Guds skapelse, men avvisar den andra."

Artikeln av Stanley Almquist som citeras hittar du sist i det här häftet.

Det finns 100 skäl att tända en eld

Alla trivs att sitta runt brasan. Vid elden kan man göra mycket. Koka soppa, grädda bröd, grilla bananer eller äpplen. Eller torka kläder, värma sig, berätta historier, småprata eller bara sitta och trivas.

Lär barnen att själva göra upp eld. Ni kan utnämna ett barn till "brasmästare" varje gång ni är ute. Han tänder elden, underhåller den och ser till att den släcks efteråt.

Tänk på att aldrig elda på klipphällar som kan spricka av hettan, eller på torr skogsmark där elden kan spridas under marken längs trädrötterna. Se till att ha vatten i närheten för säkerhets skull.

Tänk efter vad ni ska ha elden till innan ni lägger på för mycket ved. Ska man grilla behövs en stor eld för att få en riktig glödbädd. Då lägger man på all ved i början. Men ska man sitta runt elden och värma sig räcker en liten eld. Då kan man sitta närmare och lägga på ett vedträ då och då.

Konsten att göra upp eld

1 SMÅTT OCH TORRT

Börja med torrt ris eller näver. Även om det regnar ute kan du nästan alltid hitta torra och döda kvistar närmast stammen under täta granar. Det går förstås också bra med tidningspapper.

2 SMÅPINNAR

Efter tändveden behövs några torra pinnar eller vedklampar. Är du inte säker på att hitta såndat i skogen så ta med pinnar hemifrån.

3 STORT OCH TILL OCH MED BLÖTT!

När elden väl har fått fart kan du lägga på vad du hittar i skogen. Det behöver inte vara

alldeles torr ved för den torkar i värmen från brasan. Men tänk på att ju fuktigare veden är ju mer torrt bränsle behövs i början.

Grilltips

Lägg bananer och potatis direkt på glöden, utan att linda in dem i folie. De blir förstås sotigare att hålla i, men de går dubbelt så fort att grilla.

För den som är godissugen kan det vara gott med en grillad marsmallows klämd mellan ett par mariekex. Men se upp, för de blir fort brända!

Pinnbröd är lite kladdigt att baka men godare än korbbröd. Ta med 5dl vetemjöl, 2tsk salt och 2tsk bakpulver i en plastpåse. Blanda i 2dl vatten vid elden och rulla till fingertjocka längder. Rulla på dem på en grillpinne och grilla över glöden. Brödet är klart när man kan dra det av kappen utan att degen sitter fast. Ät med smör eller sätt i en grillad korv.

Goda grillspett

INGREDIENSER

Falukorv, äpplen, köttbullar, gul lök, tomat och grillolja.

FÖRBERED HEMMA

Skär falukorven i bitar och tomaterna, äpplena och löken i klyftor. Lägg varje ingrediens i en egen påse eller plastbytta. (Kom ihåg pensel till oljan.)

VID BRASAN

Ta inte fram maten förrän det blivit grillglöd. Låt var och en plocka vad han vill och trä upp på grillpinnar. Pensla med olja och grilla.

Kniviga frågor om verktyg och vapen

Till de första grunderna hör att lära sig hantera en kniv. Det är nästan nödvändigt att kunna när man är ute i skogen. Kniven används till det mesta: Göra grillspett, spänta stickor för att tända eld, skära av rep, tälja barkbåtar eller gubbar, rensa fisk, skära bröd och fläsk osv.

Därför är det lika bra att vänja barnen att hantera den på rätt sätt redan från början:

- Att de måste ha knivar med "parerstång". (Fingerskydd mellan blad och skaft.)

- Att alltid tälja ifrån sig. (I riktning från kroppen.)

- Att inte tälja i riktning mot någon annan.
- Att aldrig springa med kniven i hand.
- Att aldrig sticka ner kniven i marken. Då blir den snabbt slö och slöa knivar är farliga. De slinter lätt när man täljer. Därför ska knivar alltid vara vassa och ha "parerstång".

- Svensk lag förbjuder att man bär vanlig morakniv på sig i tätorter. Då betraktas den som vapen. Men inte i skogen – eller i väskan på väg ut.

Om du vågar låta barnen ha egna knivar med sig i ryggsäckarna beror på ditt eget omdöme. Jag gör olika beroende på vilka barn jag har med mig. Men i en liten grupp på 5–8 barn tillåter jag egna knivar om barnen är pålitliga. Det beror inte så mycket på deras ålder som på deras förmåga att behärska sig. Och killar måste man ofta ha mera koll på än tjejer.

Men ingen får bära kniven i bältet eller fickan. Då kommer den fram alltför ofta – oavsett hur "förståndiga" barnen är. Kniv är ju så intressant att det kliar i fingrarna!

Kniven som livsfråga

Man kan lära sig mycket av en kniv. En kniv är aldrig farlig i sig själv. Det är människan som håller i skaftet som gör den till ett vapen eller ett verktyg.

Det är sådant man kan prata om medan man sitter runt elden och täljer krokiga smörknivar till mamma: Om varför en del barn bär kniv i skolan. (Fråga om du inte tror det!) Varför det blir krig eller om alla människor är goda eller onda, innerst inne. Om du är osäker är eftersnacket vid brasan ett bra tillfälle att tillåta knivar. Barnen sitter stilla och man upptäcker lätt eventuella faror.

Hon sitter ensam, täljer i riktning från sig, med fingerskydd på kniven.

Sov ute i skogen så ofta ni har lust

Frukost vid elden.Skolan börjar om två timmar!

Att övernatta är det mest spännande man kan göra tillsammans med barn ute i skogen. Att först jobba med att bygga vindskydd, eldstad, laga mat och göra iordning sovplatsen. Och sedan, när alla slappnat av efter arbetet och är lagom trötta, få ligga och lyssna på elden som sprakar och värmer, småprata med varandra medan skogen runt omkring blir mörkare och tystare.

Just den stämningen kommer de att minnas resten av livet. Inte ens de mest oroliga och stressade barnen kan undgå att förtrollas av lugnet och vilan – det lugn som Gud har skapat och som alltid finns där.

Har man tur är det stjärnklart också. Vad är då en människa?

Gör det enkelt för er

En övernattnings kan göras hur enkel eller avancerad som helst. Alltifrån att sova i tält mitt

i sommaren, till att sova under bar himmel mitt i vintern. Huvudsaken är att du och jag som ledare är trygga med det vi gör, annars kan det bli *för* spännande för barnen. Så om du inte är van att vara ute och sova i skogen, gör det mycket enkelt de första gångerna. Att sova i tält en liten bit hemifrån, kan vara nog så spännande om man bara är 8 år.

Du kan också ringa Friluftsrådet på orten. De brukar vara hjälpsamma och vet säkert om det finns någon färdig lägerplats med eldstad och vindskydd som ni kan använda. (Kolla i så fall om det finns ved där.)

Åt skogen på fel sätt

En övernattnings kan ”gå åt skogen” på mer än ett sätt. Men om allt fungerar är det en given succé.

De vanligaste katastroferna är lätta att undvika, bara man tar de små detaljerna på allvar. Ta *ingenting* för givet:

Ved: Om du inte är säker på att det finns tillräckligt med torr ved i skogen så ta med hemifrån. (Eller kör ut den dagen innan.)

Mat: Ta mer mat än vanligt. Man blir hungrig av att vara ute.

Sovsäckar: Kolla noga innan att alla har varma sovsäckar och ombyte av kläder så ingen börjar frysa mitt i natten.

Kroppsvärme: Se till att alla är varma *innan* de kryper ner i sovsäckarna (spring en runda om det behövs). Det är svårt att få upp värmen genom att ligga stilla i en sovsäck. Mer kläder hjälper inte. Det är kroppsvärmen som gör sovsäcken varm.

Nattvandring under stjärnorna

Nattvandring är spännande. Den kan man göra på många sätt, snitsla en bana i förväg med reflexer och släppa ut barnen på egen hand med ficklampa eller smyga alla tillsammans, kanske längs en sjöstrand eller en stig.

När man väl kommer bort från gatlyktor och andra ljus vänjer man sig snabbt vid mörkret. Så prova att gå utan ficklampa. Man kan göra egna lyktor av kaffeburkar, ståltråd och stearinljus. Det ger bra och riktat ljus. Eller ta med en ”tomtelykta”.

Använd inte för starka ficklampor. Det kan till och med vara bra att dämpa ljuset med genomskinlig färgad plast. Och lys aldrig med en lampa rakt i ögonen på någon. Det tar ca 20 minuter att få tillbaka mörkerseendet igen.

Att gå mot ljuset

Det allra bästa är när någon redan har gjort upp brasan vid målet och sitter och väntar med grillpinnarna i beredskap. Att komma vandrande genom en mörk skog och se braskenet där framme är känsla.

Är det dessutom stjärnklart undrar jag vad som skulle kunna överträffa den kvällen.

Snart börjar någon leta efter stjärnbilderna på himlen. Känner du igen Karlavagnen? Kan du hitta Orions bälte? Eller Stora och Lilla björn? (Det kan löna sig att läsa på innan.)

Jag är inte ”vädur”

Från stjärnbilder är det inte långt till stjärntecken. Jag har aldrig mött ett barn i skolåldern som inte vet vilket stjärntecken han eller hon är född i. Det är självklart att känna till sådant. Därför blir de alltid lika förvånade när de frågar mig och får höra att jag inte är

född i något stjärntecken. Det svaret har de aldrig förut fått av någon vuxen.

Jag brukar förklara mig så här: Jag tror inte på att stjärnornas ställning på himlen när jag föddes kan påverka mitt liv nu. De kan varken forma min personlighet eller karaktär. Och de kan inte bestämma vad som ska hända mig i framtiden eller vilka människor jag passar ihop med. Och det är ju det astrologin går ut på. Dessutom tar stjärnorna över en stor del av ansvaret för hur jag lever mitt liv. Jag kan ju alltid skylla mina fel och misstag på dem...

Lyssna till stjärnorna

Stjärnorna berättar istället mer om Gud än om mig. I alla fall om man ska tro på Bibeln:

Himlarna förtäljer Guds ära och fästet förkunnar hans händers verk. Den ena dagen talar om det till den andra, och den ena natten kungör det för den andra. Det är ej ett tal eller språk vars ljud inte hörs. De sträcker sig ut över hela jorden, och deras ord går till världens ändrar.

Psaltaren 19:2-5

När barnen förstår att de kan få lära känna den som gjort stjärnorna blir astrologin nästan lite banal. Han håller inte bara reda på allt liv på jorden. Varje stjärna är skapad av honom och han har bestämt vilken bana de ska gå på himlen.

När jag ser din himmel, dina fingrars verk, månen och stjärnorna, som du har berett, vad är då en människa, att du tänker på henne, eller en människoson, att du låter dig vårda om honom?

Psaltaren 8:4

Det börjar med ett enkelt vindskydd

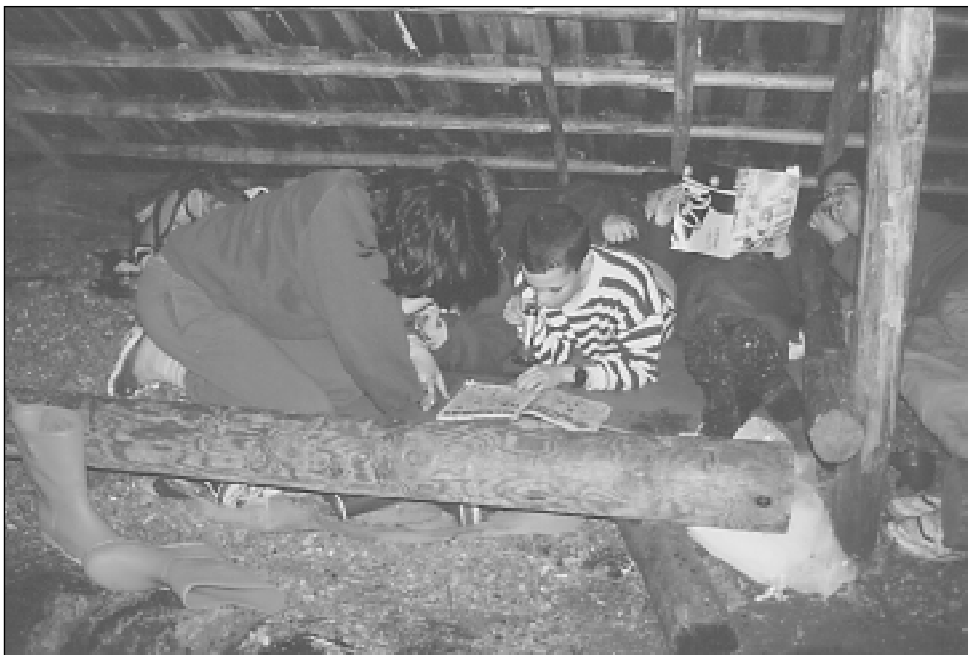

FOTO: PATRIK TIKKANEN

Ett eget ställe! Efter några år finns allt man kan önska sig vid vindskyddet. Huggkubbe, eldstad, torr ved i alla väder, grillpinnar, tändstickor, saltkar och tepåsar, yxa och såg... Som hemma!

Ett vindskydd är bra till mycket och är så lätt att sätta upp att du kan bygga det för att ha någonstans att äta lunch i regnet. Men det är framför allt kul att övernatta i. Och bättre än tält. Är det soligt och varmt slipper man vakna svettig i ett tält. Och är det vinter och kallt tänder man en stor brasa som sprakar hela natten. Det kan man inte göra i ett tält!

Ute vid er träffpunkt i skogen måste ni nästan ha ett vindskydd för att klara vädret. Till att börja med duger det med ett enkelt av pressenning som ni tar med er hem varje gång.

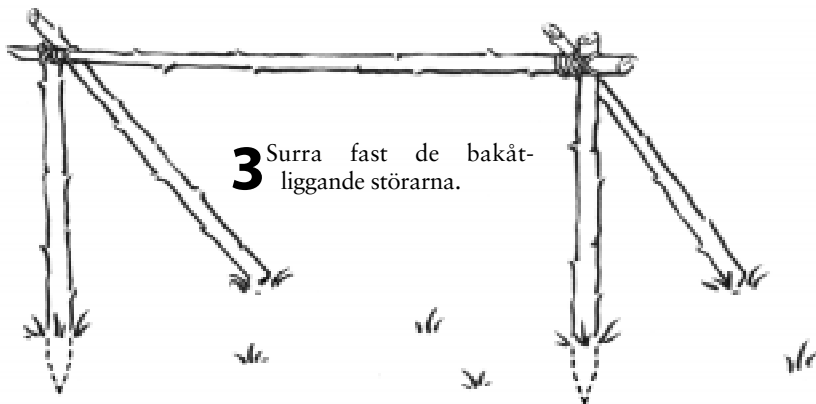
Med lite vana smäller man upp ett sådant vindskydd på max en halv timme! Det enda material man behöver ta med sig ut är en pressenning, minst 3 x 5 meter stor, gärna ännu större, och rep – det går åt rätt mycket. En yxa bör man också ha för att spetsa till störrarna som ska slås ner i marken. Men det går ofta att bygga det mellan ett par trädstammar.

Lagom grova störrar ligger ofta kvar i skogen efter skogsröjningar. Men om ni måste hugga ner nya så glöm inte att fråga markägaren om tillstånd.

Enkelt vindskydd

1 Slå ner två störor i marken så de står stadigt. De bör vara minst 1,5 meter långa. Man kan också använda sig av trädstammar.

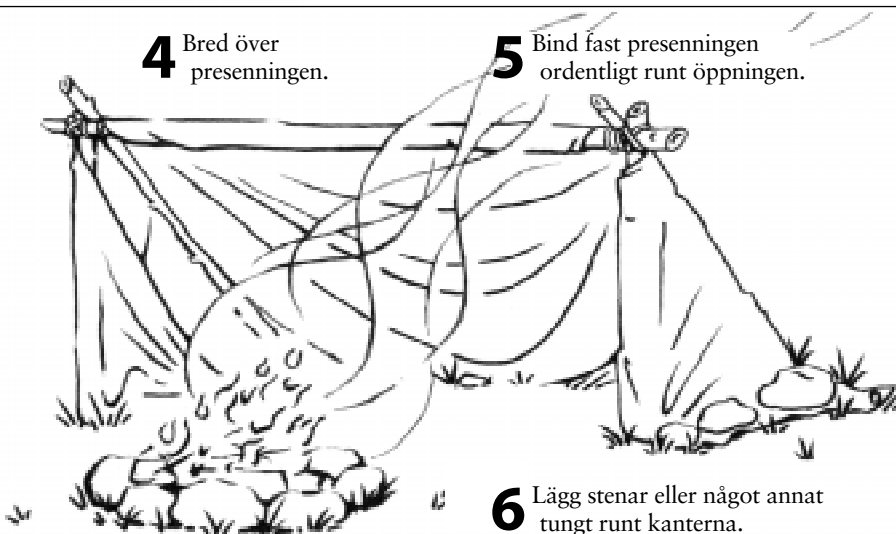
2 Surra fast den övre tvärgående stören *minst* en meter över marken. Den bör vara 2,5 meter lång.

3 Surra fast de bakåtliggande störrarna.

4 Bred över presenningen.

5 Bind fast presenningen ordentligt runt öppningen.

6 Lägg stenar eller något annat tungt runt kanterna.

Varmt och torrt. I ett sådant vindskydd kan fyra personer sova. Elden framför håller värmen.

Gör inte vindskyddet för lågt. Det blir inte varmare av det, bara svårare att sitta rakt i. Ska ni sova i vindskyddet bör djupet vara minst 2,5 meter.

Tänk på vindriktningen och läget när ni sätter upp vindskyddet.

Vänd till exempel inte öppningen ut mot en sjö så den kalla, råa luften kan blåsa rakt in. Det blir vacker utsikt, solnedgång över vattnet, men det blir kallt!

Fiske – barnens största nöje

Att fiska är ett evigt äventyr. Spänning, strapatser, upptäcktsfärder, tålmod och väntan. Lika spännande varje gång. Vecka efter vecka, livet ut...

Fiske är ett av de största fritidsintressena i Sverige så det finns säkert flera sportfiskare i din församling. Eller prova själv:

Gör egna metspön

Allt som behövs är ett spö från skogen, metrev och krok och något att sätta på kroken. (Sänke och flöte kan också vara bra att ha.) Glöm inte att kolla om det behövs fiskekort. Låt barnen njuta av fisken direkt på stranden, grillad över öppen eld.

Ett barn som har gjort ett metspö med sin egen kniv och grillat sin egen fisk över en eld som han har gjort upp själv, är sprickfärdigt av stolthet. Jag lovar att det blir ett minne för livet.

Konsten att döda en fisk

Ska man prata med barn om döden, finns det inget bättre ställe än ute i skogen. Där känns döden inte konstig eller främmande, utan helt naturlig. Varenda småkryp, fågel och däggdjur dör. För allt skapat fungerar i grunden på samma sätt. Vi blir åter jord och nya kommer efter.

Skillnaden mellan människan och allt annat skapat kan man prata om till exempel när man sitter och metar. Om vad som händer efter döden, att djuren inte har något andligt eller evigt liv. De har inte något ansvar för hur de lever, eller hur de behandlar oss människor. Men vi har ansvar inför Gud för hur vi

behandlar dem. Och vi har ett evigt liv att ta ansvar för.

Det är inte lätta frågor men det är sådant som barn funderar över. Och jag tror att det är lättast att prata om dessa frågor ute i naturen, när man kanske till och med har några döda abborrar bredvid sig på bryggan.

De som känner Jesus bäst är fiskare

Flera av Jesu lärjungar var fiskare. En gång var de ute och fiskade en hel natt utan större framgång:

”När morgonen kom stod Jesus på stranden, men lärjungarna förstod inte att det var han. Och Jesus frågade: ’Mina barn, har ni ingen fisk?’ De svarade nej, och han sa: ’Kasta ut nätet på högra sidan båten, så får ni.’ De kastade ut nätet, och nu orkade de inte dra in det för all fisken... Då de steg i land fick de se en glödhög och fisk som låg på den och bröd... Jesus sade till lärjungarna: ’Kom och ät.’ Ingen av dem vågade fråga honom vem han var; de förstod att det var Herren. Jesus gick fram och tog brödet och gav dem, och likaså fisken.”

Johannesevangeliet 21

Tänk om man hade fått sitta med vid den brasan...

När storfiskar'n talar om...

Man behöver inte själv vara expert för att ta barnen ut i naturen.

Jag visste ingenting om fiske, men jag stämde träff på bryggan med en riktig expert, Gustaf, 12 år.

Han lärde mig att fånga rudor, meta karp och han visade alla sina fiskeprylar.

– Rudor är lätta att fånga. Dom är så dumma så du kan ta dom med en häv.

Du tar lite bröd i ena handen, håller ner det i vattnet och blöter upp det. Sen släpper du sakta ut det i vattnet medan du håller håven rakt under men längre ner i vattnet. Snart kommer rudorna simmande och då för du långsamt upp håven mot ytan.

Visst går rudorna att äta, men dom är så små och smakar bara dy. Jag brukar släppa tillbaka dom i sjön i stället.

Jag brukar få karp i den här sjön också. På metspö. När man har en karp på kroken känns det som den värsta haj. Dom är bra på att streta emot. Men för det mesta är dom små. Karp är inte heller så gott att äta. Dom smakar beskt och lite dy. Så jag brukar slänga tillbaka dom också.

Den godaste fisken är nog abborre. Jag brukar rensa och steka den och lägga på en hårdmacka med smält smör. Strömming är också gott. Den kan man göra likadant med eller ha potatis till.

Vilken fisk är roligast att fånga?

– Gädda. Mest för känslan att dra upp den. Man får släss mest

med den, speciellt om den är över fyra eller fem kilo.

Gäddor tar man på kastspö. Ibland använder jag ett sånt här klockdrag, som plingar. Det låter skitmycket i vattnet. Gäddor har dåligt temperament, så dom blir arga och irriterade och så anfäller dom.

I den här sjön finns det nästan inga gäddor. Det är för mycket dybotten. Äggen sjunker och då kan dom inte föröka sej.

Man kan fånga gäddor med gäddsax också, men det är olagligt. Gäddsax är så säkert sätt att fånga på, så du skulle kunna tömma en sjö på gäddor på nolltid.

Gäddor kan va svåra att ta död på. Bäst är att slå ihjäl dom med en klubba. Eller sticka in en kniv i huvudet, mellan ögonen. Men du måste veta var du ska sticka.

Onödiga prylar: *Den här vägen t ex, graderad i hela kilon! För att fiska behöver man egentligen bara lina, krok, sänke och flöte.*

Första gången jag skulle slå ihjäl en gädda var jag så rädd att jag bara slog och slog och slog. Sen hoppade jag upp och stampade på den.

Ta aldrig ut draget ur munnen på gäddan förrän du vet att den är död. Då tar du en pinne och bänder upp käken innan du tar tag i draget. Jag känner en som blev av med ett par fingrar en gång när han skulle ta ut ett drag. Smack sa det, så bet gäddan av fingrarna.

Hur tar man död på en abborre då?

– Om den är mindre än ett kilo så bryter du bara nacken av den. Stoppa in fingret i munnen och sätt tummen ovanför ögonen. Sen vrider du bakåt.

Har du fått nån abborre som har varit större än ett kilo nån gång?

– Njaäej... Det har jag nog inte.

Hur tar du död på strömming då?

– Inte tar man död på strömming! Den låter man bara ligga. Den dör ändå.

Det dummaste jag gjort nån gång var nog när jag skulle kolla om ett drag flöt. Jag la det på vattnet och det sjönk. Femtitre spänn, borta! Men jag såg det glimma där nere så jag dök i. Och blev ordentligt biten i tån av nån insekt, en igel eller något. Men jag dök i igen och gjorde ett svep med armen i dyn. Då fastnade draget i fingret! Jag fick i alla fall upp det.

Gäddor är sällsynta i havet. Men abborre kan du få både i havet och sjöar. Det lönar sej mest att meta abborre. Men ibland använder jag småspinnare, Bluefox nr 2.

Gustaf, storfiskare. Fiske är egna upplevelser, spänning, strapatser, upp-täcktsfärder, tålmod och fantastiska historier för små och stora pojkar.

Om du metar och flötet lägger sej på sidan, är du på botten med kroken. Då måste du korta av linan lite.

Vad använder du för agn?

– Mest daggmaskar. Jag har en egen maskodling bakom uthuset. Vill man göra en maskodling är det bara att samla ihop en hög maskar och lägga i komposten. Sen förökar dom sej snabbt och blir jättemånga.

Daggmaskar blir slemmiga och svåra att hålla i när dom blir rädda, eller när man sticker metkroken i dom.

Man kan använda snäckor också, om man inte hittar nån mask. Det är mest braxen som nappar då,

men abborramna kan också göra det om dom är hungriga.

Braxen lägger sej på tvären och bromsar som en planka när den fastnar på kroken.

Vad får du för fisk i stan?

– Mest abborre. Men man kan få både lax, öring, braxen och strömming.

Strömming ”rycker” man. Du behöver ett kort spö och en speciell lina med flera krokarr på. Det finns att köpa färdiga set med allt som behövs i fiskeaffärer. Men det går bra med ett vanligt pimpelpö, och då behöver du bara köpa strömmingslinan. Till agn kan du ta maggot eller små plastgrejer som finns att köpa i olika

färger. Längst ut sätter du på ett 25 grams sänke. Så låter du det sjunka till botten. Sen står du och ”rycker”, ungefär som när man pimplar, tills det nappar.

Det måste kosta en del att köpa alla prylar?

– Jo, det blir en del pengar. Ibland när jag går till fiskeaffären så tänker jag att nu ska jag inte köpa något. Men sen står jag där och ser något och tänker, det här kan va bra att ha nån gång. Så pengarna rinner lätt iväg. Det är nog bara hälften av alla drag som jag har fått nån fisk på.

Den här vägen till exempel är en ganska onödig grej. Man hänger fisken i kroken här. Men den är bara graderad i kilo, så fiskarna måste vara rätt stora för att man ska kunna använda den.

Den här multiplikatorrullen är nog det finaste jag har. Såna går inte att få tag på idag, dom görs inte längre. Kolla så fint den är gjord. Det ser ut som pärlemor i handtaget och runt kanten på rullen. Den brukar jag använda ibland när jag rycker strömming.

Om man inte har några pengar, vad är det man måste ha för att kunna fiska?

– Egentligen bara lina, krok, sänke och ett flöte. Till spö kan man ju ta en gren i skogen.

Brukar du fiska från båt nån gång?

– Ibland. Bäst är nog att ligga stilla i en kanot och kasta med kastspö. Om en gädda skulle nappa då kan det bli spännande. Min brorsa fick en gädda på åtta kilo en gång. Den började dra iväg kanoten innan han fick upp den.

Tro det den som vill...

Konsten att döda en fisk: Om den väger under 1 kg bryter man nacken av den!

Upptäck naturen mitt i stan

Bor man mitt i stan kan det vara långt till urskogen. Och långa resor tar bort mycket av lusten och nöjet för barnen. Men naturen är inte längre bort än man tänker sig. I Stockholm går vi till någon park istället, när vi inte har lust att sitta länge på bussen för att komma ut.

När våren kommer och häggen blommar har vi alltid pick-nick. Till det duger vilken park som helst. Men ju större den är ju mer finns det förstås att utforska. Om den dessutom är bergig och vildvuxen kan det bli rena äventyret. En park mitt i stan har branta klippor som vi brukar klättra i. I en annan park finns både får, kaniner, grisar och höns. I en annan finns en gammal spännande ruin där Gustav III började bygga ett slott en gång för länge sedan.

På hösten brukar det finnas massor med lövhögar på marken som man kan hoppa omkring i och bädda ner sig i som om vi var igelkottar.

Vi kan ju inte tända eld var som helst i parkerna. Men en bärbar liten grill duger bra som ersättning när vi är grillsguna.

Meta vid Riksdagshuset

Om vi vill meta går vi bara ner till kajen vid Riksdagshuset. Där kan vi få både abborre och strömming och sådana okända fiskar som man ger till katten. Någon kompost att leta mask i har vi förstås inte. Men dagmask på burk säljs i fiskaffären runt hörnet.

Någon enstaka dag i januari eller februari brukar det vara snö i Stockholm. Då tar vi med oss pulkor, gamla vaxdukar (det går jättebra att åka på sådana!) och varm choklad

och tar tunnelbanan till en park med långa härliga backar, mitt i stan. Eller så tar vi skridskorna och går till Kungsträdgården där det finns isbana hela vintern.

Djuren trivs faktiskt i stan!

Så mycket *vild* natur är det förstås inte frågan om. Men det finns förvånansvärt mycket grönska och djurliv även mitt i stan.

Stockholm har gott om fåglar. Svanar, änder och andra sjöfåglar längs kajerna. Och på Djurgården finns både kanadagäss och häger. Hackspettar, ringduvor och blåmesar bor i Tantolunden. Det händer till och med att en sparvhök slår ner på ett byte mitt i Gamla stan.

Ofta ser vi skadade fåglar eller sådana som på något sätt avviker från det normala. Till exempel enbenta duvor som inte alls skulle överleva ute i skogen. Men i stan har de få naturliga fiender. Här finns inga större rovfåglar eller andra rovdjur som kan ta dem. Och även när det är som kallast på vintern finns det människor som matar fåglarna.

Även grönskan på bakgårdarna i stan är rester av det Gud skapat mitt i den miljö människan byggt. Där kan man så blommor och grönsaker, och plantera bärbuskar. Man kan bygga fågelbord och mata fåglar på vintern. Boken *Vi tittar på fåglar* berättar om hur olika modeller av fågelbord lockar till sig olika fåglar. Man kan också ha kaniner och höns på bakgården. Men till sådant kan man behöva tillstånd av hälsovårdsnämnden.

Har man ingen bakgård kan man alltid odla morötter i balkonglådan! Det är bara att släppa loss fantasin. Naturen finns överallt.

Tysta leken, från och med nu!

Vi kommer ut i skogen tidigt på morgonen, precis när det har börjat ljusna. Dimman ligger fortfarande över marken. Vi hittar var sin sten och sätter oss tillrätta så bekvämt som möjligt. Sedan sitter vi tysta, lyssnar och spanar i flera timmar. Och ser hur skogen långsamt vaknar. Så småningom kommer solen fram och börjar värma.

Måste vi säga något får vi viska. Varenda liten kvist som bryts i buskarna hörs och det skärper uppmärksamheten. Är det en hare eller en fågel? Eller är det älgen som kommer?

Plötsligt hörs hundskall på avstånd och vi vet att något är på gång. Och efter en stund brakar det till i skogen och grannen på passet bredvid skjuter.

Det är nästan lika spännande fast vi inte fick skjuta, för sedan väntar vi på att få höra om han träffade. I så fall kommer signal-skotten som berättar om älgen var en tjur, ko eller kalv.

Så småningom tänder vi en brasa, lagar mat och kokar kaffe över elden. Ett kaffe som även en inbiten tедrickare som jag njuter av. Sedan går vi bort till grannen och tittar på den fällda älgen. Man behöver ju inte titta så noga när de skär upp den...

Utan problem

Att få följa med på jakt måste vara det riktigt stora äventyret för de barn som har den möjligheten. Du kanske har något barn i din grupp som skulle behöva det. Att få komma så nära naturen som du aldrig kan göra i en större grupp, och få vara med om något riktigt spännande.

Bland jägare är det ganska vanligt att ta

Spännande fast inget händer. *Fåglarna kvitterar och det knastrar och viskar i jaktradion.*

med sig sina egna barn ut. Men få kommer själva på tanken att deras intresse skulle kunna bli till nytta i församlingen. Fråga om någon vill ta med ett barn ut på jakt. Men bara ett åt gången, både för säkerhetens och för upplevelsens skull. Annars sysselsätter barnen varandra och missar allt.

Eftersom man får ha en vuxen alldeles för sig själv en hel dag och samtidigt vara med om något spännande borde det vara perfekt för barn som har problem med att vara i större grupper.

Kom ihåg att man jagar året runt, olika djur under olika tider. Säkert får barnen ledigt från skolan för att följa med.

Djurens "människovärde"

Ofta blir barn upprörda över att man skjuter djur. De tänker sig gärna att människor och djur är lika mycket värda. Att man tycker så i en viss ålder är ganska naturligt och inget att förstora upp.

Men det är viktigt att hjälpa dem vidare så att de upptäcker att människan har ett annat värde och ett ansvar för andra skapade varelser.

Riktigt tragiskt är det att möta vuxna som inte uppfattar skillnaden mellan djur och människor. Antingen saknar de helt och hållet förmågan att uppfatta den andliga världen, eller också har de gått vilse i österländska religioner. Oftast är det ogenomtänkt och oomgämsamt men det blir tyvärr allt vanligare.

FOTO: KARL-DAVID WESTLUND

Matpaus. Något älgkött blev det inte idag, men vi hittade kantareller i skogen. Men jakt är inte bara mat. Det är framför allt att möta naturen och äventyret.

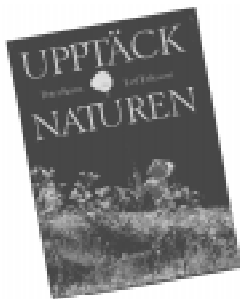
Mina bästa böcker

Det finns hur mycket böcker som helst om hela naturen, fåglar, däggdjur, blommor, stenar och småkryp. Det är bara att gå in på närmaste bibliotek och låna kilovis.

Men det finns några böcker som gör mig riktigt sugen på att gå ut i naturen. Det är inte alla böcker som gör det för inställningen till hur man umgås med den övriga skapelsen och varför man vistas utomhus är väldigt olika i olika böcker. Vissa ger mig en känsla av att jag måste kunna allt som står i böckerna för att kunna gå ut.

Det här är min topplista av böcker som kan ge vem som helst lust och mod att ta med några barn ut.

Boktipsen är lite gamla. Men de går säkert att få tag på.

1 Upptäck naturen

Peter Kranz och Leif Eriksson, Bonniers
ISBN 91-48-51444-6

Det är min inspirationsbok. Den är skriven på ett sådant sätt att jag får lust att prova allt som jag läser om. Naturfotona är underbara. Ofta är barn med i bilderna och man ser på dem hur de trivs.

Boken beskriver olika naturtyper, till exempel våtmarken (vet du skillnaden mellan ett kärr och en mosse?), havsstranden, skogen, fjället, kulturmarken och staden, vilka djur som lever var och vilka växter som är vanligast. Den är full av idéer om vad man kan göra ute i naturen. Till exempel hur man gör flöten av fågelfjädrar, lockar på ugglor, föder upp nässeljärilar och gör långmjölk av tätörten. Och hur man bygger en myrstack inomhus och har myror som husdjur.

3 Svampar i skog och mark

Bo Nylén, Norstedts
ISBN 91-1-883842-1

Efter flera års letande har jag äntligen hittat en svampbok som är riktigt bra. Viktigast av allt är att bilderna är tydliga, och jag gillar att det är färgfoton. Jag blir osäker av tecknade svampar. Det kan ju hänga på liv och död om man tar rätt svamp.

Praktiskt taget alla svampar finns med. Tydliga färgfoton av alla svampar. Om en svamp kan förväxlas med någon giftig står det tydligt. Annars är det en vanlig svampbok. Fast bra.

2 Stora Bärboken

Inger Ingman och P. Holmberg, Rabén & Sjögren
ISBN 91-29-56957-5

Bärboken gillar jag för att den är så personligt skriven. Den blandar fakta om växterna med vad man kan ha dem till, var de växer och deras kulturhistoria. Här har jag hittat bär som jag inte kände till och som till och med går att äta.

Boken beskriver alla bär som växer vilt i Sverige, både vanliga och ovanliga, goda, ätliga och giftiga. Ätliga bär visas med vackra färgfoton, de giftiga med svartvita teckningar. I slutet av boken finns recept på allt möjligt gott man kan göra av bären.

4 Vi tittar på fåglar

John Gooders, Rabén & Sjögren
ISBN 91-29-61566-6

Ett fynd på bokrean. Jag fastnade för den eftersom den börjar med att lära hur man lockar till sig olika fåglar. Den börjar hos mig på min bakgård och sedan drar den med mig ut i hela fågell världen!

Boken är en handbok i ornitologi, fågelskådning. Den delar in fåglarna efter deras naturliga miljöer. Boken innehåller specialartiklar om bland annat beteende, utrustning, fotografering med mera. En rolig bok för kunskapsörstare som beskriver allt ifrån hur vingar fungerar till hur man bäst spelar in fågellåten.

Församlingen, skaparen och hans skapelse

En personlig betraktelse av Stanley Almquist, om respekten för Gud och hans ord – även när han talar om skapelsen:

”Johannes-tre-å-sexton” är vår vanligaste och mest citerade bibeltext, och redan där avslöjar vi vår inställning till vad Gud gjort.

”Lilla Bibeln” kallar vi den därför att den innehåller allt i Bibeln som är väsentligt för oss: *”Så älskade Gud världen att han gav den sin ende son...”*

Vi bygger våra liv på orden. Därför är jag förvånad över hur lite vi bryr oss om vad Bibeln säger – vare sig det gäller ”lilla” eller hela Bibeln.

Vi älskar ”Lilla Bibeln” därför att den berättar om vad Jesus gjort för oss. Men medan läpparna säger: *”Så älskade Gud världen...”* hör vi bara: *”Så älskade Gud oss människor...”* I samma ögonblick har vi, utan att lägga märke till det, förnekat vad Jesus gjort.

Jesus f.Kr.

Johannes börjar sitt evangelium, före ”Johannes-tre-å-sexton”, med att tala om det: Genom Jesus blev allt till och utan honom blev ingenting till av allt som finns till.

Jesus har inte bara offrat sig för världen. Han har skapat den. Han blev en del av sin egen skapelse när han föddes i Betlehem. I honom ska också allt sammanfattas vid tidens slut: *”...allt i himmelen och allt på jorden.”*

Jesus har skapat världen och det är där berättelsen om världens frälsning börjar. Det är därför ”lilla Bibeln” först talar om världen och sedan om människorna i den. Det var den värld som Jesus själv skapat han gav sitt liv för att rädda.

Paulus går också tillbaka till världens skapelse för att kunna förklara vad Jesu död betyder för oss: *”...det är fråga om en ny skapelse. Frid och förbarmande över var och en som vill leva efter denna ordning.”* Ja, han skrev till *”de heliga i Kolosse”* att målet för helgelsen är att fullborda Guds skapelse av människan. Nämligen att göra henne till Guds avbild: *”...den nya som förnyas och blir en bild av sin skapare.”*

Nu kan man frestas till att se den första skapelsen i Moseboken bara som en utmärkt liknelse på frälsningen. Men lura inte dig själv. Om skapelsen bara var en liknelse skulle varken världen eller du finnas till. Bibeln hade aldrig blivit skriven och den här texten hade inte blivit tryckt...

Ett med världen

Gud identifierar sig med världen så långt att han blir en del av sin egen skapelse: människosonen Jesus. Bibeln kallar honom till och med *”den andre Adam”* som ska ge andligt liv åt dem som *”den förste Adam”* gav fysiskt liv.

Så blev Jesus själv den varelse han ville

skapa: människan som Guds avbild.

Som människa kan man frestas att tro att Gud inte intresserar sig för något annat på hela jorden. Det är ju bara oss han koncentrerat sin räddning på. Men krångla inte till det som Bibeln tar för självklart!

Bara människan satte sig upp mot sin skapare. Bara hon hade den möjligheten. Världen i övrigt är det fortfarande inget fel på. Om bara människorna vände om till sin skapare skulle också jorden kunna räddas!

Därför kan du inte skilja räddningen av människan från räddningen av världen och omvänt. Det är "lilla Bibelns" och hela Bibelns budskap.

Den andliga världen

Det har alltid funnits människor som ansett att ju mindre människa man är desto andligare blir man. De vill vara andliga varelser på en nivå höjd över världen.

Det vill gärna låta kristet. Men såna tankar har sitt ursprung i misstron mot skaparen. Den misstro som fick den förste Adam att äta av frukten. Den misstro som han lämnade i arv till mänskligheten. Den fallna naturen, eller "köttet" som det kallas i Nya testamentet.

När människan i sin misstro mot skaparen gör sina egna religioner delar hon helst upp verkligheten i en andlig värld och en materiell. Allt ifrån hinduer till gnostiker och antroposofier.

När den misstron växer på kristen grund brukar det heta att det är en "större vishet" eller "högre kunskap" som handlar om "den andliga världen".

Bibeln berättar bara om en värld och om en Jesus som *både* skapat oss och offerar sig själv för att ge oss andligt liv.

Föreställningen om "en gud" som skapat oss och "en frälsare" som ska rädda oss från eländ "skapar-guden" satt oss i. Den "Jesus-och-Gud-kristendomen" finns inte i Bibeln. Inte på våra läppar heller. Bara smygande som en aning, en glidning i attityd långt nere i det omedvetna.

Den vishet och den kunskap som Gud givit oss i Bibeln, ställer inte någon "andlig" värld utanför jorden i centrum. Lagg märke

till att Bibeln börjar där vår värld skapas och slutar där hela jorden skapas på nytt.

Vad Gud gjorde innan världen skapades angår oss tydligen inte. Och vad som ska hända efter yttersta dagen sägs det inte mycket om.

De omöjliga uppdragen

Genom hela Bibeln älskar Gud sin skapelse. Men jag har mött bibelläsare som inte bara förbisett detta omedvetet, utan med övertygelse uppmanat andra att lämna jorden åt förintelsen. Man citerar gärna Jesus när han säger: "*Himmel och jord skall förgå...*"

Som om Jesus genom det upphävde Guds ord från begynnelsen: "*...föröka er och uppfyll jorden och lägg den under er. Och råd över fiskarna i havet och över fåglarna under himmelen och över alla djur som rör sig på jorden.*"

Tvärtom! Jesus och hans efterföljare är uppfyllelsen av skaparens vilja. Att himmel och jord skulle få se: "*...Guds vishet i hela dess mångfald. Detta var den avsikt med världen som han förverkligade genom Jesus Kristus.*" Så förklarade Paulus Guds plan för efesierna.

Frälsningen är ingen exklusiv uppgörelse mellan människa och Gud eller någon privatsak mellan "mig-bara-mig" och Jesus. "*Ty skapelsen väntar otåligt på att Guds söner skall uppenbaras. Allt skapat är lagt under tomhetens välde, inte av egen vilja utan på grund av honom som vållade det, men med hopp om att också skapelsen skall befrias ur sitt slaveri under förgängelsen och nå den frihet som Guds barn får när de förhärligas.*"

Noa och hans båt är ju en av de stora förebilderna för Jesus. "*I tron byggde Noa, uppfylld av helig fruktan, en ark för att rädda de sina...*" Men den var väldigt mycket för stor för bara hans familj! Nej, i hans båt räddades hela "världen".

Man kan frestas att slå ifrån sig såna omöjliga befallningar. Han kunde ju ha struntat i Guds ord och gjort en liten båt, lagom stor för de människor han fick med sig.

Om vi går tillbaka till världens skapelse och jämför befallningen att vårda världen

med Jesu missionsbefallning, verkar båda lika omöjliga att genomföra idag.

Långt ifrån alla kommer att omvända sig till Kristus. Det kan man på goda grunder - även bibeltexter - förutsäga. Ändå gör vi allt för att vinna alla!

Man kan frestas att lyda bara så långt man själv vinner något på det. Men världen skulle behöva fler kristna som inte bara har sin egen frälsning för ögonen utan har den respekt för Gud som Hebréerbrevets författare kallar "helig fruktan". Såna som också tar människans första stora uppdrag på allvar.

Läsningen

Den värld som från början kallades Lustgården är Guds vilja överkligad. Resterna av den kan vi se omkring oss än idag. Folk i allmänhet kallar den för naturen.

Om människorna omvände sig från sin onda väg skulle jorden kunna räddas! Jag kan säga det efter att ha läst Bibeln. Alla andra kan säga det efter att ha läst naturen. "Det man kan veta om Gud kan de ju själva se; Gud har gjort det uppenbart för dem. Ty alltsedan världens skapelse har hans osynliga egenskaper, hans eviga makt och gudomlighet kunnat uppfattas i hans verk och varit synliga." skrev Paulus till romarna. Sanningen i hans ord är ännu tydligare idag. Naturens kamp på liv och död skakar hela mänskligheten!

Skuld känslorna mot jorden äter sig djupare för varje dag. Alla vet att det är vårt fel. Miljökämpar kan offra fritiden, karriären och sina liv för att bota sin skuld. Några går så långt att de talar om att befria världen från människor för att den ska överleva.

De söker kärleken till skapelsen. Men deras enda möjlighet att få kontakt med Skaparen, Jesus Kristus, stöter de bort.

Vi på vårt håll blundar för Guds kärlek till hela världen och talar bara om den nya skapelsen i Kristus Jesus och om världens undergång som om det var en andlig seger.

Och vi kommer aldrig att mötas, så länge var och en på sitt håll upphöjer var sin del av Guds skapelse, men avvisar den andra.

Förstår du vad du läser?

Naturen är det mest lästa budskapet i den viltsna mänskligheten. Vi kan inte förneka skapelsen och samtidigt bli trodda när vi talar om Skaparen.

Om vi bara närmade oss människan i den galopperande utvecklingen och frågade: "Förstår du vad du läser?" skulle vi få svaret: "Hur skulle jag kunna det om ingen vägleder mig?" Om vi då satte oss bredvid skulle han fråga: "Säg mig, vem talar" naturen "om - sig själv eller någon annan?" Och då skulle vi kunna "ta till orda, och med" naturen "som utgångspunkt förkunna budskapet om Jesus för honom."

Med den här lilla travestin på bibeltexten om Filippos och hovmannen slutar jag. Helt övertygad om att Gud vid tidens slut har skapat människor som verkligen är hans avbilder!

ORDET VÄRLDEN I BIBELN

Evangelisten Johannes använder inte ordet "världen" på ett helt konsekvent sätt. Därför kan man inte dra några slutsatser enbart av texten i Joh 3:16.

Men som när vi citerar den som ett sammandrag av hela Bibeln - som "Lilla Bibeln" - är denna tolkning av Joh 3:16 riktig. Bibeln som helhet talar om Guds vilja att rädda hela planeten.

DE BIBELTEXTER SOM CITERATS:

Ty så älskade Gud världen Joh 3:16
Allt blev till genom Jesus Joh 1:3
Himmel & jord sammanfattas Ef 1:10
Det nya är avbild av skaparen Kol 3:10
Förste & siste Adam 1 Kor 15:45
Himmel & jord ska förgå Mark 13:31
Människan ska råda över jorden 1 Mos 1:28
Guds avsikt med världen, kyrkan Ef 3:10-11
Skapelsen väntar otåligt Rom 8:19
Noa byggde en ark för "de sina" Hebr 11:7
Vad man kan veta om Gud Rom 1:19,20
Filippos & hovmannen Apg 8:34,35.

ANDRA TEXTER I SAMMA ÄMNE

Jorden sörjer och tvinar bort Jes 24:4
Hela jorden får vila och ro Jes 14:7
Marken gläder sig över Guds dom Ps 96 - 98
Förbundet mellan Gud och jorden 1Mos 9:13

Aldrig förr har människors intresse för att värna om naturen varit så stort som nu. Men det enda församlingarna brukar kunna erbjuda är scouting.

Men man behöver varken ha uniform eller vara inbiten fjällvandrare för att följa med några barn ut i naturen!

Att lyssna till skapelsen istället för att lära sig behärska den, är en inställning som människor i vår tid frågar efter. Det är som Bibeln säger: "Det man kan veta om Gud kan de ju själva se. Ty alltsedan världens skapelse har hans osynliga egenskaper, hans eviga makt och gudomlighet kunnat uppfattas i hans verk och varit synliga."

Romarbrevet 1:19-20

Elin Almqvist presenterar här ett förlösande enkelt och naturligt arbets sätt för den som är intresserad av scouting men vill bygga på nära relationer istället för omfattande verksamhet – som vill lära kristna barn att ta egna initiativ istället för att sysselsätta dem.

- **Allt ni behöver för att börja använda naturen som Gud har tänkt sig.**
- **Enkla instruktioner för oerfarna ledare inför de första försöken!**
- **Exempel på hur du anknyter naturupplevelserna till Jesus.**
- **Hur du hittar nya ledare: bland församlingens fiskare, jägare och andra natur-människor!**
- **Samlade erfarenheter av 30 års arbete med barn.**

